

”För en justare framtid”

- En studie av *Nollvisionens* införande i
Södermanlands fotbollsdistrikt

Patrik Andersson Dahlborg & Viktor Eriksson

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN

Examensarbete 45:2007

Sport Management: 2004-2007

Handledare: Leif Yttergren

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats var att undersöka införandet av Nollvisionen i Södermanlands fotbollsdistrikt. För att uppnå syftet valde vi att utgå från följande frågeställningar: Vilken var bakgrunden till införandet av Nollvisionen? Vad ville Södermanlands fotbollförbund uppnå med införandet av Nollvisionen? Hur såg de involverade, det vill säga förtroendevalda och tjänstemän inom Södermanlands fotbollförbund, på beslutet att införa Nollvisionen? Hur har Södermanlands fotbollförbund informerat om Nollvisionen? Hur såg fotbollsföreningarna och domarna på införandet av Nollvisionen?

Metod

Vi har arbetat både med en kvalitativ metod och en kvantitativ metod. Fyra intervjuer genomfördes där intervjupersonerna valdes utifrån ett strategiskt urval i samråd med Södermanlands fotbollförbund. Två enkätundersökningar delades ut genom ett tillfälligt urval till föreningsrepresentanter och domare.

Resultat

Bakgrunden till införandet av Nollvisionen var en kraftig ökning av disciplinärenden i distriktet och influenser från andra distrikt. Södermanlands fotbollförbund vill uppnå en attitydförändring och därmed minska antalet disciplinärenden och få ett bättre klimat på och utanför fotbollsplanerna. Förbundet tillmäter ledarskapet en stor betydelse för att kunna förbättra klimatet på fotbollsplanerna. Man vill ta ett samhällsansvar samt förbättra fotbollens anseende. Föreningarna och domarna har varit huvudmålen för informationen om Nollvisionen. Informationen till domarna kunde ha varit bättre.

Slutsats

Nollvisionens införande ligger i linje med Riksidrottsförbundets riktlinjer. Införandet av Nollvisionen ska ses mot bakgrund av fotbollens historiska arv som en fostrande ungdomsaktivitet. Ledarna har en viktig roll i införandet, men deras inställning kan också försvåra genomförandet. Det är svårt att få ut budskap kring de frågor Nollvisionen berör.

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Problemdiskussion	4
1.3 Syfte och frågeställningar	6
1.4 Definitioner	6
1.5 Metod	7
1.5.1 Val av metod.....	7
1.5.2 Urval	7
1.5.3 Procedur.....	8
1.5.4 Bortfallsanalys	9
1.5.5 Validitet	10
1.5.6 Reliabilitet	10
1.6 Tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter.....	11
2 Resultat.....	14
2.1 Vilken är bakgrunden till införandet av Nollvisionen?.....	14
2.2 Vad vill Södermanlands fotbollförbund uppnå med införandet av Nollvisionen?	16
2.2.1 Minska antalet disciplinärenden	16
2.2.2 Ledarskap, PR, fostran.....	17
2.3 Hur såg de involverade, det vill säga förtroendevalda och tjänstemän inom Södermanlands fotbollförbund, på beslutet att införa Nollvisionen?	19
2.3.1 Planeringskonferensen.....	19
2.3.2 Representantskapsmötet	20
2.4 Hur har Södermanlands fotbollförbund informerat om Nollvisionen?.....	21
2.4.1 Föreningar, spelare och ledare.....	21
2.4.2 Domare	21
2.4.3 Massmedia	22
2.5 Hur ser fotbollsföreningarna och domarna på införandet av Nollvisionen?.....	23
2.5.1 Föreningarna.....	23
2.5.2 Domarna	25
3 Sammanfattande diskussion	27
3.1 Vilken är bakgrunden till införandet av Nollvisionen?.....	27
3.2 Vad vill Södermanlands fotbollförbund uppnå med införandet av Nollvisionen?	28
3.3 Hur såg de involverade, det vill säga förtroendevalda och tjänstemän inom Södermanlands fotbollförbund, på beslutet att införa Nollvisionen?	31
3.4 Hur har Södermanlands fotbollförbund informerat om Nollvisionen?.....	32
3.5 Hur ser fotbollsföreningarna och domarna på införandet av Nollvisionen?.....	32
3.6 Slutsats	34
3.7 Fortsatt forskning	34
Käll- och litteraturförteckning.....	36

Bilaga 1 – Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 – Intervjuguide

Bilaga 3 – Enkät till föreningsrepresentanter

Bilaga 4 – Enkät till domare

1 Inledning

1.1 Bakgrund

År 2006 införde Södermanlands fotbollförbund en speciell insats mot odisciplinerat uppträdande och våld i de av förbundet arrangerade fotbollsserierna för både ungdomar och seniorer. Denna insats gavs namnet *Nollvisionen* och togs fram på en planeringskonferens med Södermanlands fotbollförbunds ideellt arbetande och anställd kanslipersonal under år 2005. Detta var en följd av att antalet disciplinärenden hade ökat väsentligt jämfört med året innan, från 126 ärenden till 178.¹

Nollvisionen innebär en hårdare domartolkning av redan befintligt regelverk. Denna domartolkning går ut på att bestraffa osportsligt uppträdande genom varningar alternativt utvisningar. Syftet är att få bort just osportsligt uppträdande och de glåpord som förekommer i dagens fotboll.² Tanken är att Nollvisionen ska genomsyra hela Södermanlands fotbollförbunds verksamhet och den berör till stor del begreppen etik och moral. Förbundet ser idrotten som en fostrande ungdomsaktivitet där ledarskapet är en viktig del i fostrandet av unga.³

År 2006 var det första året med Nollvisionen i Södermanlands fotbollsdistrikt och inför säsongen 2007 utvecklas den, vilket bland annat innebär matchvärdar på de flesta 11-mannamatcher. Dessutom har förbundet tagit fram en ny slogan för att marknadsföra åtgärden: ”Nollvisionen – för en justare framtid.”⁴

1.2 Problemdiskussion

Nollvisionen är som framgick ovan ett led i tanken om idrotten som en fostrande aktivitet. Detta är i sig inget nytt fenomen inom vare sig den svenska eller internationella idrotten. Redan i antikens Grekland var idrotten en viktig del i fostran av människor. Grekerna menade att idrotten var nödvändig för att utbilda människor till harmoniska varelser och för att kroppen och själen skulle formas till en helhet.⁵

¹ Intervju 22/1 med Christian Welander, egna anteckningar, *I författarnas ägo*.

² Södermanlands fotbollförbund, <<http://www.svenskfotboll.se/sodermanland/t2.asp?p=141825>> (2007-01-26)

³ Intervju 22/1 med Christian Welander, egna anteckningar, *I författarnas ägo*.

⁴ Intervju 22/1 med Christian Welander, egna anteckningar, *I författarnas ägo*.

⁵ K Arne Blom, Jan Lindroth, *Idrottens historia* (Stockholm: SISU Idrottsböcker, 2002), s. 45.

Även i 1800-talets England märktes dessa tankegångar. Idrotten ansågs då vara nyttig för den aristokratiska uppfostran till en gentleman. I engelska public schools utvecklades ett stort intresse för kroppsövningar och idrott, vilka sågs i nära samband med fostran. Dessa skolor syftade till att utbilda de personer som i framtiden skulle styra England och dess kolonier.⁶

När det svenska föreningslivet växte fram under 1800-talet fanns tydliga fostrande drag i verksamheten. Viktor Balck, av många kallad den svenska idrottsrörelsens fader, författade under tidigt 1900-tal idrottsrörelsens ideologi. I Balcks tankar märks fostran som en av de centrala delarna av idrottsrörelsen.⁷

Synen på idrottens fostrande roll lever i allra högsta grad kvar även idag. I Riksidrottsförbundets idéprogram *Idrotten vill* slås det nämligen fast att idrotten på alla nivåer ska bedrivas så att människor utvecklas såväl fysiskt och psykiskt som socialt och kulturellt. Idrotten ska också positivt påverka attityder och värderingar då den är en viktig uppfostringsmiljö och dessutom ska idrotten sträva efter regelefterlevnad samt uppmuntra gott uppträdande både på och utanför idrottsarenorna då rent spel ligger i idrottens natur.⁸

Dessa värderingar återfinns också specifikt inom fotbollen. Svenska fotbollförbundets strategidokument uttrycker bland annat att: "Fotbollens företrädare ska föregå med gott exempel i etik- och moralfrågor, motverka alla former av diskriminering, våld, fusk och beivra överträdelser."⁹ Svenska fotbollförbundets ordförande Lars-Åke Lagrell menar även att energi ständigt bör läggas på såväl etik- och moralfrågor som attityder och värderingar både på och utanför fotbollsplanerna.¹⁰

I linje med denna bakgrund har Nollvisionen införts i Södermanlands fotbollsdistrikt, men insatsen är inte unik. Tvärtom verkar dylika handlingar i allra högsta grad vara aktuella företeelser inom den svenska fotbollen. Till säsongen 2005 införde Göteborgs fotbollförbund en åtgärd vid namn *Nolltolerans* i syfte att stävja olämpligt uppträdande i samband med

⁶ K Arne Blom, Jan Lindroth, *Idrottens historia* (Stockholm: SISU Idrottsböcker, 2002), s. 145.

⁷ K Arne Blom, Jan Lindroth, *Idrottens historia* (Stockholm: SISU Idrottsböcker, 2002), s. 186.

⁸ Riksidrottsförbundet, *Idrotten vill: Verksamhetsidé och riktlinjer för idrottsrörelsen in i 2000 – talet*, Extraupplaga (Stockholm, 2003), s. 8 – 9.

⁹ Svenska fotbollförbundet, *Onside eller offside: En tidning om fotbollens värderingar*, 2007, s. 15.

¹⁰ Lars-Åke Lagrell, "Vi vill vara onside!", *Onside eller offside: En tidning om fotbollens värderingar*, 2007, s. 2.

fotbollsmatcherna.¹¹ Även Stockholms fotbollförbund har infört nolltolerans i sina serier. Det skedde till säsongen 2006 för att framförallt förbättra stämningen och klimatet på och utanför fotbollsplanerna.¹² Inte nog med det, Skånes fotbollförbund införde också nolltolerans till säsongen 2006 för att komma åt det verbala och fysiska våldet inom skånsk fotboll.¹³ Således är språkbruk, olämpligt uppträdande samt våldsinslag såväl på som utanför fotbollsplanerna något som några av landets styrande fotbollsorgan söker åtgärda.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka införandet av Nollvisionen i Södermanlands fotbollsdistrikt. För att uppnå syftet har vi valt att utgå från följande frågeställningar:

- Vilken är bakgrunden till införandet av Nollvisionen?
- Vad vill Södermanlands fotbollförbund uppnå med införandet av Nollvisionen?
- Hur såg de involverade, det vill säga förtroendevalda och tjänstemän inom Södermanlands fotbollförbund, på beslutet att införa Nollvisionen?
- Hur har Södermanlands fotbollförbund informerat om Nollvisionen?
- Hur ser fotbollsföreningarna och domarna på införandet av Nollvisionen?

1.4 Definitioner

För att tydliggöra vad vi menar med vissa centrala begrepp, har vi valt att definiera dessa enligt följande:

Etik – ”[...] den teoretiska reflektionen över mänskliga värderingar och deras grund.”¹⁴

Moral – ”[...] uppfattning om rätt och orätt. En individs eller grups moral visar sig i vad de gör eller underlåter att göra [...]”¹⁵

Fostran – ”[...] den process genom vilken en människa, oftast en uppväxande, formas av den omgivande kulturen och dess olika institutioner, t. ex. familj, skola och arbetsplats; med en

¹¹ Göteborgs fotbollförbund, <<http://www.svenskfotboll.se/goteborg/files/%7BCB3D2F47-6505-4391-AB94-07C0D07CAF2A%7D.doc>> (2007-01-30)

¹² Stockholms fotbollförbund, <<http://www.stff.se/GETPAGE.ASPX?PAGEID=1DB2233C-4A27-40CB-B49E->>> (2007-01-30)

¹³ Skånes fotbollförbund, <<http://www.skaneboll.se/OH%20NOLLTOLERANS-filer/slide0004.htm>> (2007-01-30)

¹⁴ *Nationalencyklopedin: Ett uppslagsverk på vetenskaplig grund utarbetat på initiativ av statens kulturråd*, V, 1991, s. 627.

¹⁵ *Nationalencyklopedin: Ett uppslagsverk på vetenskaplig grund utarbetat på initiativ av statens kulturråd*, XIII, 1994, s. 445.

sociologisk term ofta kallad socialisation. [---] Fostran har också setts som en viktig uppgift för olika folkrörelser och frivilligorganisationer, t. ex. idrottsrörelsen och scoutrörelsen.”¹⁶

Södermanlands fotbollförbund – Ett specialdistriktsförbund i Riksidrottsförbundet med sju anställda på sitt kansli i Eskilstuna. Förbundet är ansvariga för Södermanlands fotbollsdistrikt och administrerar samtliga ungdomsserier samt seniorserier till och med division IV herrar och division III damer. Nollvisionen gäller endast i de serier Södermanlands fotbollförbund administrerar.

Södermanlands fotbollsdistrikt – Det av Södermanland avgränsade område som fotboll bedrivs inom.

1.5 Metod

1.5.1 Val av metod

I en strävan att få djupare inblick i bakgrunden, intentionen och den eventuella diskussionen bakom Nollvisionens införande valde vi en kvalitativ metod i form av intervjuer. För att få en mer generell syn på hur fotbollsföreningarna och domarna har sett på införandet valde vi även enkäter som metod.

Innan intervjuerna genomfördes tog vi fram en intervjuguide där frågeområdena utgjordes av de fyra första frågeställningarna i uppsatsen. Intervjuguiden användes vid varje intervju som ligger till grund för resultatet. Intervjuguiden finns som bilaga. Enkäterna togs fram i ett tidigt skede och stor vikt lades på att formulera frågor som besvarade syftet och den sista frågeställningen. Dessutom formulerades frågor vars svar skulle kunna ställas mot de av Södermanlands fotbollförbunds angivna skäl till införandet av Nollvisionen. Vi strävade efter att göra enkätfrågorna begripliga, entydiga, neutrala samt enkla att besvara.¹⁷ En klar majoritet av frågorna i enkäterna var slutna, men några frågor var öppna då vi var intresserade av respondenternas unika åsikt kring vissa frågor.¹⁸ De båda enkäterna finns med som bilagor.

1.5.2 Urval

Undersökningens intervjupersoner valdes ut via ett strategiskt urval¹⁹ i samråd med kanslichefen på Södermanlands fotbollförbund i samband med en inledande intervju.

¹⁶ *Nationalencyklopedin: Ett uppslagsverk på vetenskaplig grund utarbetat på initiativ av statens kulturråd*, VI, 1991, s. 554.

¹⁷ Janet M. Ruane, *A och O i samhällsvetenskaplig forskning* (Lund: Studentlitteratur, 2006), s. 153 – 156.

¹⁸ Janet M. Ruane, *A och O i samhällsvetenskaplig forskning* (Lund: Studentlitteratur, 2006), s. 158.

¹⁹ Jan Trost, *Kvalitativa intervjuer*, 3. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2005), s. 118.

Denna intervju syftade till att ge oss en större inblick i Nollvisionen och hjälpa oss vidare i arbetet med uppsatsen. Kriterierna för urvalet var att intervjupersonerna skulle ha ansvar för Nollvisionen, ha varit involverade i framtagandet samt ha varit involverade i införande- och informationsprocessen. Det resulterade i att även kanslichefen blev en av intervjuobjekten i undersökningen varefter ytterligare en intervju med denne genomfördes. Totalt genomfördes därmed fyra intervjuer, varav två med en och samma person. Följande tre personer intervjuades:

Lars Wessman, ordförande i Södermanlands fotbollförbund

Georg Olsson, ordförande i disciplinutskottet i Södermanlands fotbollförbund

Christian Welander, kanslichef i Södermanlands fotbollförbund

Vi har valt att inte använda oss av intervjupersonernas namn i redovisningen av resultatet av studien. Vi har gjort det för att inte framställa vem av intervjupersonerna som har sagt vad och därmed undvika risken att viss information får större betydelse beroende på vem som har givit informationen. Istället betecknas intervjupersonerna med var sitt informantnummer i fotnotstexten.

Gällande urvalet för enkäterna använde vi oss av ett tillfälligt urval.²⁰ Vi vände oss med enkäter till de närvarande domarna på distriktsdomarkurserna i tre av distriktets fyra zoner. Totalt närvarade 47 domare varav samtliga svarade på enkäten. Vi vände oss även till föreningsrepresentanter på ett zonårsmöte²¹ där alla zoner var representerade. Totalt delades 60 enkäter ut vid detta tillfälle med en svarsfrekvens på 53 %. Anledningen till detta tror vi till stor del beror på att enkäterna inte fick administreras på det sätt vi önskade. Dessa urval torde dock vara representativa²², eftersom de tillfrågade domarna representerar större delen av distriktet samt att zonårsmötet lockade föreningar från samtliga zoner i distriktet.

1.5.3 Procedur

Samtliga intervjupersoner kontaktades först med ett introduktionsbrev via e-post för att varsko dessa om en framtida telefonkontakt. I brevet presenterade vi oss, beskrev syftet med

²⁰ Janet M. Ruane, *A och O i samhällsvetenskaplig forskning* (Lund: Studentlitteratur, 2006), s. 142.

²¹ Ett möte arrangerat av Södermanlands fotbollförbund där föreningsrepresentanter från distriktets fyra zoner samlas för att få information från Södermanlands fotbollförbunds ungdomskommitté samt genomföra respektive zons årsmöte.

²² Janet M. Ruane, *A och O i samhällsvetenskaplig forskning* (Lund: Studentlitteratur, 2006), s. 130.

uppsatsen, kom med en förfrågan för intervju samt lämnade våra kontaktuppgifter. Därefter kontaktade vi intervjupersonerna via telefon och bokade intervjuerna. Platserna för intervjuerna har varierat så till vida att tre av dem genomfördes på intervjupersonernas arbetsplatser, då vi rättade oss efter deras önskemål. En av intervjuerna genomfördes däremot i en neutral lokal, då någon arbetsplats inte förelåg och varken författarnas eller intervjupersonens hem var att föredra.²³ Båda författarna deltog i samtliga intervjuer och att vara två intervjuare innebar ett gott stöd åt varandra.²⁴ Tre av intervjuerna spelades in på band och genomfördes med samma intervjuguide. Anteckningar togs vid varje tillfälle och transkribering av bandinspelning påbörjades i direkt anslutning till intervjuerna. Den resterande intervjun genomfördes i ett inledande skede av uppsatsen då syftet och frågeställningarna ännu ej var helt fastställda, varefter intervjuguide och bandinspelning inte användes.

Vid genomförandet av enkätundersökningarna kontaktades till att börja med Södermanlands fotbollförbunds kansli där ansvarig för respektive område lotsade oss vidare till ansvarig person för respektive domarutbildning samt zonårsmötet.

Vi kontaktade dessa personer via telefon, presenterade oss, beskrev varför vi ville dela ut enkäter samt kom med förfrågan om det var möjligt att komma och dela ut enkäterna. Vi närvarade sedan på tre domarutbildningar och zonårsmötet, presenterade oss samt delade ut och samlade in enkäterna. Vid varje tillfälle sammanställde vi svaren direkt efter för att underlätta hanteringen av resultatet. En av domarutbildningarna hölls samma dag som zonårsmötet, varefter en av oss närvarade på domarutbildningen och den andra på zonårsmötet för att säkerställa datainsamlingen.

1.5.4 Bortfallsanalys

I båda våra enkätundersökningar har vi drabbats av bortfall, såväl externt som internt bortfall.²⁵ Vad gäller enkätundersökningen till domarna drabbades vi endast av internt bortfall. Enkäten innehöll två öppna frågor som 36 % av domarna inte svarade på. Dessutom innehöll den en rangordningsfråga som 19 % av dem på ett ofullständigt sätt svarade på. Vi väljer ändå att presentera resultatet av dessa frågor då vi kunnat skönja tydliga tendenser i

²³ Jan Trost, *Kvalitativa intervjuer*, 3. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2005), s. 44.

²⁴ Jan Trost, *Kvalitativa intervjuer*, 3. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2005), s. 46.

²⁵ Göran Wallén, *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*, 2. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 1996), s. 63.

svaren på dessa.

Föreningsenkäterna drabbades av både externt och internt bortfall. 60 personer ombads delta i undersökningen vars externa bortfall blev 47 %. Trots detta väljer vi att använda oss av dessa data då vi anser att de personer som representerade sina föreningar vid detta möte har god insikt i sina verksamheter och torde ge en representativ bild av hur föreningarna ser på införandet av Nollvisionen. Samtliga zoner var nämligen representerade vid mötet av merparten av sina föreningar. Dessutom är den insamlade datan av den karaktär att respondenterna svarade likartat på frågorna varpå en större svarsfrekvens enligt oss inte skulle ha påverkat resultaten i någon betydande grad. Föreningsenkätens interna bortfall drabbade den enda öppna frågan i enkäten. Bortfallet uppgick till 44 %, varefter vi har valt att bortse från resultatet av frågan i uppsatsen.

1.5.5 Validitet

Med validitet menas att man mäter det man avser att mäta.²⁶ För att uppnå så hög validitet som möjligt har vi själva genomfört intervjuerna, använt samma intervjuguide vid varje intervju, byggt intervjuguiden på de aktuella frågeställningarna för uppsatsen samt avgränsat oss till införandet av Nollvisionen. Dock genomfördes den inledande intervjun något förutsättningslöst utan intervjuguide och bandupptagning. Det torde innebära att validiteten för denna intervju är tveksam varefter vi väljer att inte använda oss av information från denna i uppsatsens resultatdel. Gällande enkätundersökningarna kan respondenternas tolkning av svarsalternativen tänkas påverka graden av validitet. Vi genomförde ingen pilotundersökning för enkäterna, en sådan skulle dock ha kunnat säkra validiteten för studien.

1.5.6 Reliabilitet

Med reliabilitet menas att den mätning man gör är tillförlitlig och stabil samt inte utsatt för slumpinflytelser.²⁷ För att uppnå så hög reliabilitet som möjligt har vi strävat efter att behandla samtliga respondenter på samma sätt. Intervjupersonerna informerades först via e-post, kontaktades sedan via telefon för att slutligen intervjuas efter samma intervjuguide. Reliabiliteten kring detta kan diskuteras i avseendet att en intervju inte genomfördes på

²⁶ Jan Trost, *Kvalitativa intervjuer*, 3. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2005), s. 113.

²⁷ Jan Trost, *Kvalitativa intervjuer*, 3. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2005), s. 111.

respondentens arbetsplats, vilket var fallet med de andra tre. Respondenterna i de två enkätstudierna behandlades även de lika, förutom domarna på den utbildning som enbart besöktes av en av författarna. Dock var proceduren den samma som de andra besöken, vilket torde innebära att reliabiliteten inte påverkades negativt i någon större utsträckning. Däremot kan föreningsenkätens externa bortfall tänkas påverka reliabiliteten, men vi väljer ändå att redovisa dessa svar enligt diskussionen ovan i avsnittet rörande bortfall.

1.6 Tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter

Tidigare forskning om idrottens etiska och moraliska aspekter samt idrottens fostrande roll i samhället är bland annat Per Nilssons avhandling *Fotbollen och moralen – en studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar*. Med utgångspunkt i fyra allsvenska fotbollsföreningar och hur värderingar formas och tas in i dessa behandlar Nilsson idrottens fostrande roll i relation till det konkurrensmoment som tävlingsidrott innehåller. Han menar att själva idén med tävlingsidrott innefattar två principer som till viss del står i kontrast med varandra, nämligen att prestera ett resultat och vinna samtidigt som prestationen ska genomföras efter vissa bestämda regler och på ett rättvist sätt.²⁸ Nilsson påvisar också med en genomgång av fotbollens historia som idrottsgren att fotbollen skapades i syfte att disciplinera och karaktärsdana unga män, vilket har lett till att fotbollen har ett historiskt arv i form av en konkurrensprincip (mäta moralen genom att rangordna de idrottsliga insatserna) samt en fostrande princip (spela fotboll på ett värdigt sätt).²⁹ Vidare beskriver även Nilsson den debatt om regelefterlevnad och idrottens trovärdighet som förts inom Riksidrottsförbundet och Svenska fotbollförbundet mellan 1960-talet och 1990-talets början. Den debatten berörde framförallt bristande regelefterlevnad, ökade våldstendenser och odisciplinerat spelaruppträdande.³⁰ Utifrån dessa debatter drar sedan Nilsson slutsatsen att idrottens styrande organ anser att problemen med bristande regelefterlevnad i form av våldsamt spel och odisciplinerat uppträdande bör åtgärdas. Detta för att den ideologi och de värden (i synnerhet självkontroll, självförbättring och lojalitet) som eftersträvas och har infogats i den svenska

²⁸ Per Nilsson, *Fotbollen och moralen: En studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (diss. Stockholm: HLS Förlag, 1993), s. 15.

²⁹ Per Nilsson, *Fotbollen och moralen: En studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (diss. Stockholm: HLS Förlag, 1993), s. 91 – 92.

³⁰ Per Nilsson, *Fotbollen och moralen: En studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (diss. Stockholm: HLS Förlag, 1993), s. 108.

folkrörelsebaserade idrottens moral ska kunna upprätthållas.³¹

I sin artikel *Barnidrotten i ett samhällsperspektiv* påvisar Karin Redelius att ansvaret för barns vård och fostran mer och mer har kommit att förskjutas från familjen till samhället, som idrottsrörelsen är en del av. Hon menar att det råder ett delat ansvar mellan familjen och samhället eftersom många föräldrar inte klarar av barnens uppfostran helt på egen hand på grund av till exempel mycket arbete.³² Redelius pekar också på att deltagande i idrott innebär att barn och ungdomar lär sig vissa normer och värderingar samt de beteenden som är eftersträvansvärda inom den idrotten. Vid diskussion angående utformningen av barn- och ungdomsidrotten behandlar man därför framtiden, det vill säga vilka normer och värderingar som faktiskt ska präglade samhället i framtiden.³³

Olle Åhs menar i artikeln *Idrott, människosyn och värdegrund* att aggressivt beteende och benägenhet till våld tenderar att öka i konkurrenssituationer, som tävlingsidrotten består av. Han menar också att detta aggressiva beteende till största delen är inlärt, vilket får till följd att tränare och ledare samt vuxna idrottare har en kritisk roll gentemot ungdomar då de står som modell med sitt uppträdande och beteende.³⁴ Åhs nämner även begreppet ”värdegrunden”, vilket innefattar ett samhälles grundläggande värden som gäller för alla i samhället. I värdegrunden återfinns moralisk fostran som en del därav och den vanligaste synen på moralisk fostran går ut på hur man kan få människor att följa vissa givna regler och normer. Åhs påvisar att straff av olika slag är det vanligaste tillvägagångssättet i samhället då man försöker fostra människor moraliskt.³⁵ Detta kan också ses inom fotbollen, eftersom Nilsson menar att de mest effektiva åtgärderna för att stävja ojuste och osportsligt uppträdande är bestraffningar som drabbar både spelaren och laget. Andra åtgärder så som att premiera sportsligt och juste spel (exempelvis i form av Fair Play-priser) eller attitydpåverkan anser

³¹ Per Nilsson, *Fotbollen och moralen: En studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (diss. Stockholm: HLS Förlag, 1993), s. 138.

³² Karin Redelius, ”Barnidrotten i ett samhällsperspektiv”, i *Pedagogiska perspektiv på idrott*, red. Lars-Magnus Engström & Karin Redelius (Stockholm: HLS Förlag, 2002), s. 60 – 61.

³³ Karin Redelius, ”Barnidrotten i ett samhällsperspektiv”, i *Pedagogiska perspektiv på idrott*, red. Lars-Magnus Engström & Karin Redelius (Stockholm: HLS Förlag, 2002), s. 63 – 64.

³⁴ Olle Åhs, ”Idrott, människosyn och värdegrund”, i *Pedagogiska perspektiv på idrott*, red. Lars-Magnus Engström & Karin Redelius (Stockholm: HLS Förlag, 2002), s. 250.

³⁵ Olle Åhs, ”Idrott, människosyn och värdegrund”, i *Pedagogiska perspektiv på idrott*, red. Lars-Magnus Engström & Karin Redelius (Stockholm: HLS Förlag, 2002), s. 251.

han däremot inte ha särskilt god effekt. Det sistnämnda beroende på att attityder och värderingar bottnar i de ekonomiska, sociala och kulturella villkor som råder i praktiken.³⁶

Staffan Karps akademiska avhandling *Barn, föräldrar och idrott – en intervjustudie om fostran inom fotboll och golf* behandlar idrott och fostran. Han konstaterar att föräldrar uppfattar fotboll som en positiv uppfostringsmiljö för sina barn. En miljö där barnen utvecklas både i och genom fotbollen.³⁷ Vidare diskuterar Karp det faktum att fotboll är en utpräglad tävlingsidrott som utser en vinnare och en förlorare, till och med i vissa matcher där resultatet har blivit oavgjort. Detta innebär enligt Karp en mängd känslor för fotbollsspelare att hantera. Intervjustudien visar att föräldrar menar att detta är en viktig lärdom då besvikelser är en del av livet och något som man måste lära sig att hantera. Studien fastslår även att föräldrar ser fotbollen som utvecklande av karaktären och den sociala kompetensen. Karp konstaterar genom föräldrarnas uppfattning att fotboll inte är en plats för de som är blyga och försiktiga utan det gäller att vara tuff både mot sig själv och andra, men samtidigt visa hänsyn gentemot varandra, motspelare, ledare och domare.³⁸

Ovan nämnda forskning är den litteratur vi har valt att använda som våra teoretiska utgångspunkter. Vi kan bland annat se att fotboll som idrott skapades för att disciplinera och stärka karaktären hos unga män samt att de styrande organen inom den svenska idrotten genom tiderna sökt åtgärda bristande regelefterlevnad och olämpligt uppträdande. Vidare ser vi att ansvaret för barns fostran förskjuts från familjen till samhället och att föräldrar tenderar att se fotbollen som en positiv uppfostringsmiljö för sina barn. Genom barnens deltagande i idrott lär de sig de normer och värderingar som finns i den specifika miljön, där framförallt ledare och vuxna idrottare står som modell i och med sitt uppträdande och beteende. I den avslutande diskussionen kommer vi att relatera våra resultat till de teoretiska utgångspunkterna. Vi går nu vidare och presenterar resultaten i vår studie av Nollvisionens införande i Södermanlands fotbollsdistrikt.

³⁶ Per Nilsson, *Fotbollen och moralen: En studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (diss. Stockholm: HLS Förlag, 1993), s. 336 – 337.

³⁷ Staffan Karp, *Barn, föräldrar och idrott: En intervjustudie om fostran inom fotboll och golf* (diss. Umeå: Umeå universitet, 2000), s. 174 – 180.

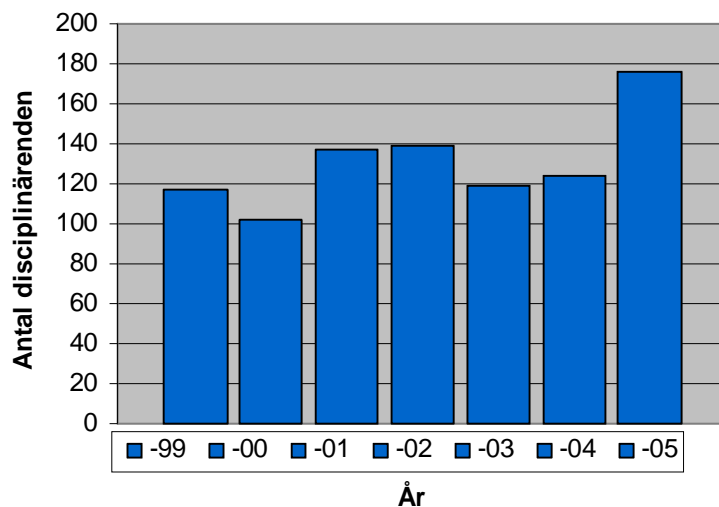
³⁸ Staffan Karp, *Barn, föräldrar och idrott: En intervjustudie om fostran inom fotboll och golf* (diss. Umeå: Umeå universitet, 2000), s. 174 – 180.

2 Resultat

Resultaten av studien kommer att presenteras med frågeställningarna som delkapitel. Tanken med den strukturen är att tydliggöra de resultat som har framkommit under respektive frågeställning. I de delkapitel där intervjuer har utgjort grunden för resultatet sammanställs det som har uppkommit under intervjuerna och för att komplettera sammanställningen ges ett flertal citat. Företrädevis används blockcitat för att i texten skilja mellan sammandrag av det sagda samt rena citat. I redovisningen av den kvantitativa undersökningen beskrivs resultaten till stor del andelsmässigt, vanligen uttryckt i procent. Bortfallet är alltid inkluderat i redovisningen av resultaten. För att förenkla för läsaren och visuellt åskådliggöra vissa resultat samt skillnader av resultat används ett antal figurer i form av stapeldiagram.

2.1 Vilken är bakgrunden till införandet av Nollvisionen?

Bakgrunden till införandet av Nollvisionen är den ökning av disciplinärenden Södermanlands fotbollförbund har upplevt i sitt distrikt.³⁹ Antalet disciplinärenden ökade mellan säsongerna 2004 och 2005 med hela 41 % och det är det grundläggande skälet till införandet av Nollvisionen.⁴⁰

Figur 1 – ”Antalet disciplinärenden behandlade av Södermanlands fotbollförbund 1999 – 2005” Källa: Årsberättelse 2006, Disciplinutskottet, Södermanlands fotbollförbund

Varje disciplinärende behandlas av Södermanlands fotbollförbunds disciplinutskott som utdömer en påföljd. En av intervjuobjekten nämner denna påföljd som en bestraffning för det

³⁹ Informant 1

⁴⁰ Årsberättelse 2006, Disciplinutskottet, Södermanlands fotbollförbund

inträffade och menar att det finns två vägar att gå. Antingen accepterar man att det blir fler disciplinärenden eftersom företeelserna ändå bestraffas eller så försöker man åtgärda förekomsten av dessa incidenter genom att förändra attityder. Införandet av Nollvisionen är en åtgärd som syftar till nämnda förändring.⁴¹

En annan intervjuperson förklarar att denna ökning är ett problem som främst handlar om herrfotbollen och menar att de flesta ärenden gäller pojk- och herrjuniorfotboll. Damfotbollen står för en obetydlig del av antalet disciplinärenden och är således inget problem. Av samtliga disciplinärenden rör omkring 75 % okvädningar såsom svordomar, könsord och rasistiska påhopp. Han belyser problematiken enligt nedan:

Som jag sa här då så är det en väldigt stor del som inte har med spelet att göra, när spelet är avblåst. Uppträder i någon situation då man tycker att domaren gjort fel och då kommer de här känslotyttringarna med svordomar och könsord. Det är den biten vi fokuserar på. Om ni tittar på brutalt spel så är det 25/158 anmälningar, med fotsulor och så vidare. Det är väldigt liten del, om vi kan komma dit. Alltså, få bort allt tjafs med alla könsord och allt sådant där skit så.⁴²

Denna ökning var ett faktum trots att förbundet inför säsongen 2005 genomfört en Fair play-överenskommelse med distriktets föreningar som bedriver ungdomsverksamhet. Överenskommelsen behandlade Fair play samt fotbollens ledstjärnor.⁴³ Ett av intervjuobjekten ger ett sken av den diskussion denna ökning ledde till i förbundet:

[...], antalet bestraffningsärenden ökade markant och då hade vi en diskussion: vi måste göra någonting. Och då sneglade vi ju då också naturligtvis lite på andra distrikt som hade börjat prata om de här bitarna.⁴⁴

Som vi nämnt tidigare har Göteborgs fotbollförbund och Stockholms fotbollförbund infört insatser likt Nollvisionen. Förbundet besökte dessa distrikt och fick information om hur deras

⁴¹ Informant 1

⁴² Informant 2

⁴³ Informant 3

⁴⁴ Informant 1

åtgärd såg ut samt fick med sig mycket material hem till Södermanland och fortsatte arbetet.

[...] och det var så att jag pratade och var och besökte både Göteborg och Stockholm då och tittade på vad de hade gjort och fick mycket material och sedan försökte vi göra det på ett sörmländskt vis som skulle passa oss då. Och tanken var ju då att, fotbollsförbundet, alltså att det här skulle vara vår viktigaste uppgift under 2006 och kanske för några år framåt att jobba med.⁴⁵

Idén om införandet av Nollvisionen som en sörmländsk åtgärd mot de ökade disciplinärendena presenterades för förbundets kommittéer på en planeringskonferens. Denna konferens behandlade enbart problematiken med disciplinärendena.⁴⁶ Efter att kommittéerna sagt sitt och deltagit i utformningen av åtgärden gick man vidare till att informera distriktets föreningar på ett representantskapsmöte för att sedan införa Nollvisionen säsongen 2006.⁴⁷

2.2 Vad vill Södermanlands fotbollförbund uppnå med införandet av Nollvisionen?

2.2.1 Minska antalet disciplinärenden

Med införandet av Nollvisionen vill Södermanlands fotbollförbund på ett övergripande plan uppnå ett renare och trevligare spel. Det ska uppnås genom att spelare, ledare, domare, föräldrar och publik är medvetna om sina roller, tar sitt ansvar och följer fotbollens regler.⁴⁸

Och det vi vill nå och när vi då säger: en justare framtid då tycker vi egentligen att det är två budskap; dels justare fotboll sen att det blir justare klimat runtomkring både bland spelare och ledare. För det här handlar ju egentligen om att det blir trevligare både på och utanför planen.⁴⁹

⁴⁵ Informant 3

⁴⁶ Informant 2

⁴⁷ Informant 3

⁴⁸ Informant 3

⁴⁹ Informant 1

Ett steg mot detta är att på sikt minska antalet disciplinärenden i distriktet. Det finns bland annat en uttalad målsättning att efter säsongen 2008 komma ned till under 100 ärenden.⁵⁰ För att nå dessa siffror framkommer det att det som egentligen inte har med själva spelet att göra är det stora problemet i sammanhanget. Det är som sagt framförallt olämpligt uppträdande och okvädningar som man vill åtgärda med hjälp av Nollvisionen.⁵¹

2.2.2 Ledarskap, PR, fostran

Samtliga intervjupersoner menar dock att Nollvisionen inte enbart syftar till att minska antalet disciplinärenden inom Södermanlands fotbollsdistrikt. Med införandet av Nollvisionen vill Södermanlands fotbollförbund uppnå förbättringar på ett antal andra punkter, som antingen har med arbetet att minska antalet ärenden att göra eller som ligger på ännu djupare plan.

Något som framkommer i alla intervjuer är att ledarna och ledarskapet ute i föreningarna har en mycket viktig roll i att få bort problemen med osportsligt uppträdande och olämpligt språkbruk på fotbollsplanerna.

I grund och botten så tror jag att det är en ledarfråga. Alltså har man bra ledare, bra utbildade ledare som förstår vad de är där för så förekommer inte det här.⁵²

Den målsättning som då aktualiseras är att få fotbollsföreningarna i Södermanland att arbeta med sina ledare kring etik och moral och andra närbesläktade områden. En av de intervjuade påtar just detta och anser att Södermanlands fotbollförbund verkligen måste arbeta tillsammans med föreningarna för att nå resultat. Ett problem är dock enligt denne att alla föreningar vid möten och dylikt är överens om att man måste arbeta mer med etik och moral samt regelefterlevnad, men att det i vissa föreningars verksamheter sedan inte händer något i alla fall.⁵³ En annan nämner samma problem med att få föreningarna att arbeta med dessa frågor, men ger också uttryck för vissa förhoppningar att lyckas med detta:

⁵⁰ Informant 3

⁵¹ Informant 2

⁵² Informant 3

⁵³ Informant 2

Det som vi fortfarande inte riktigt når det är ju alla föreningar alltså, trots det här. Jag vet att det är många föreningar som har tagit till sig det här oerhört tydligt och klart, flera föreningar i Eskilstuna, flera i Nyköping. Så att, verkligen alltså där föreningen har gått ut och sagt att nu jobbar vi med det här. [---] Och vi har ju sett att vissa föreningar som förr har haft mycket varningar de har inte haft någonting, så det syns ju att det går.⁵⁴

En av intervjupersonerna talar även om betydelsen av att fotbollen får positiv PR, vilket den inte får om den innehåller mycket våld, domarattacker, mobbning, rasism och dylikt. Om fotbollen via Nollvisionen kan få positiv PR, skulle det däremot kunna förenkla arbetet i flera led. Dels i rekryteringen, genom att få föräldrar att känna sig trygga och se fotbollen som en bra miljö för sina barn. Dels ur sponsorsynpunkt, eftersom verksamheter som värdesätter arbete och frågor kring etik och moral kan vara tilltalande för företag som vill sponsra.⁵⁵ Ytterligare en av de intervjuade nämner detta. Han menar dock att det inte var ett huvudsakligt mål med att införa Nollvisionen, men att det självklart är positivt om effekterna av Nollvisionen kan bidra till ett varumärke med gott anseende.⁵⁶

I alla intervjuer har det också framkommit att Nollvisionen kan ses som en del av idrottens, i detta fall fotbollens, fostrande roll i samhället. Man vill således bidra i uppfostrandet av ungdomar i samhället. En intervjuperson menar att fotbollen är en fritidsverksamhet och att samhällsutvecklingen i stort kan tänkas påverka fotbollen på så sätt att de problem som finns i samhället möjligen fortplantar sig till idrotten. Denne påvisar också att det ständigt diskuteras om hur man ska komma tillrätta med dessa problem och vad Södermanlands fotbollförbund i sig kan göra.⁵⁷ En annan intervjuperson påvisar att förbundet har fått reaktioner från människor som menar att det som Nollvisionen försöker åtgärda egentligen är just ett samhällsproblem. Detta är något som denne håller med om, men menar samtidigt att då fotbollen är en så pass stor del av samhället är Nollvisionen ett sätt för fotbollen att ta ett ansvar för samhället i stort. ”Vi vill inte acceptera det här. Vi tycker inte att det skapar en trivsamt miljö i en meningsfull och positiv fritidssysselsättning.”⁵⁸

⁵⁴ Informant 3

⁵⁵ Informant 3

⁵⁶ Informant 1

⁵⁷ Informant 2

⁵⁸ Informant 1

Ytterligare en intervjuperson berör skolans roll som uppfostrare och tror att en samverkan mellan skolan och fotbollen som två fostrande aktörer skulle innebära att man lättare når resultat bland ungdomar gällande språkbruk och beteende gentemot varandra. Det kan i sin tur få de som vill ha framtida skötsamma medborgare, till exempel kommuner och försäkringsbolag, att i större utsträckning satsa på dessa verksamheter.⁵⁹

2.3 Hur såg de involverade, det vill säga förtroendevalda och tjänstemän inom Södermanlands fotbollförbund, på beslutet att införa Nollvisionen?

2.3.1 Planeringskonferensen

Som vi nämnde tidigare i detta kapitel hade Södermanlands fotbollförbund en planeringskonferens under hösten 2005, vilken var en viktig del i framtagandet och införandet av Nollvisionen. Denna planeringskonferens handlade enbart om disciplinfrågor och Fair play. Det var på denna sammankomst som de första tankarna och idéerna med Nollvisionen togs upp till en större diskussion bland de involverade i Södermanlands fotbollförbund.⁶⁰ Styrelsen presenterade konceptet för att sprida och förankra det i själva fotbollsrorelsen. Det var inget direkt beslut ifrån styrelsen att införa Nollvisionen. Tanken var snarare att först involvera samtliga kommittéer i Södermanlands fotbollförbund och få de delaktiga i införandet, vilket också alla kommittéer ställde upp på utan att behandla andra typer av åtgärder. En av intervjupersonerna beskriver det enligt följande:

Vi hade ju inget beslut. Utan vi ville ju, vi frågade ju fotbollsrorelsen om det här var någonting som de var villiga att ställa upp på. För jag tror inte på det sättet att jobba, utan på det här viset fick då varje kommitté också sitta och tänka till på vilket sätt kan vi bidra och sedan komma med förslag till styrelsen, så sydde vi ihop det här till ett paket.⁶¹

Under intervjuerna framgår det att deltagarna på planeringskonferensen drog åt samma håll. Enligt en av de intervjuade förekom inga andra åsikter eller motstånd mot Nollvisionen. Tvärtom var alla som deltog överens om att man var tvungna att göra någonting åt situationen med det ökade antalet disciplinärenden i distriktet.⁶² En annan intervjuperson instämmer i

⁵⁹ Informant 3

⁶⁰ Informant 2

⁶¹ Informant 3

⁶² Informant 2

detta och tillägger: ”Det var bara det att vi strukturerade upp det, vad gör ni, vad tar ni ansvar för, vad gör vi, vad gör styrelsen och så vidare.”⁶³

Slutligen framkommer det även att de närvarande på planeringskonferensen verkligen hängav sig åt arbetet med Nollvisionen. Dessutom ansågs planeringskonferensen som en mycket bra sådan. En av de intervjuade berättar:

Ja, alltså det var nog sällan faktiskt, om aldrig, som jag har sett det här gänget som jobbar med fotboll i Sörmland så entusiastiska och så kreativa. [---] Alltså det var en oerhört spännande..., och den utvärdering som blev var ju att det var en av de bättre planeringskonferenser som vi någonsin har haft, för alla kände sig delaktiga. [---] Och alla kunde känna att de inom sin verksamhet kunde bidra med flera olika bitar då.⁶⁴

2.3.2 Representantskapsmötet

På nämnda planeringskonferens påbörjades arbetet med införandet av Nollvisionen. Det som återstod var att också involvera de sörmländska fotbollsföreningarna.

Ja, på en planeringskonferens kommer det ju upp idéer. Sedan ska ju dessa ut till föreningarna. Då finns det två forum, representantskapet och årsmötet.⁶⁵

De involverade i Södermanlands fotbollförbund valde att ta upp förslaget om införandet av Nollvisionen på förbundets representantskapsmöte inför säsongen 2006. I strävan efter att förankra detta i fotbollsrörelsen tillfrågades föreningarna om de tyckte att Nollvisionen var ett bra förslag. Föreningarna accepterade förslaget i sin helhet och införandet av Nollvisionen till säsong 2006 var ett faktum. En av de intervjuade beskriver händelsen:

Så att idén kom från styrelsen och sedan involverade vi de andra

⁶³ Informant 3

⁶⁴ Informant 3

⁶⁵ Informant 2

innan vi sedan gick till repskapet och frågade föreningarna: tycker ni att det här är bra? Och föreningarna köpte det här [...].⁶⁶

2.4 Hur har Södermanlands fotbollförbund informerat om Nollvisionen?

2.4.1 Föreningar, spelare och ledare

Södermanlands fotbollsdistrikts föreningar och dess spelare och ledare har varit huvudmålet för informationen kring införandet av Nollvisionen.⁶⁷ Föreningarna har informerats genom direktinformation i form av material vid representantskapsmötet och via föreningsutskick.⁶⁸ Genom ett samarbete med Sörmlandsidrotten⁶⁹ har förbundet även fått ut information kring Nollvisionen till fotbollsföreningarna via deras utbildningsinsatser.⁷⁰

Så att, jag tror, egentligen var det ingen som inte visste om det. Men sedan då att kunna få varje förening att orka med, att börja jobba med de här bitarna fullt ut, alltså lägga in det här i föreningens handlingsplan eller föreningsutveckling.⁷¹

Förbundets egna tränarutbildningar är ytterligare forum för information om Nollvisionen. Under dessa ledarutbildningar ingår Nollvisionen under en halvtimme i varje utbildning då man diskuterar och förklarar åtgärden. Förbundet har dessutom tagit fram ett speciellt häfte för detta ändamål.⁷²

Södermanlands fotbollförbunds styrelse besöker även föreningar för att informera och hjälpa föreningarna i sitt arbete. Detta sker dock enbart till ”problemföreningar”, det vill säga de föreningar som ofta återkommer i statistiken kring disciplinärenden.⁷³

2.4.2 Domare

Södermanlands fotbollförbund informerade om Nollvisionens införande på sina domarutbildningar. Förbundet upplever dock att informationen till domarna inte var

⁶⁶ Informant 3

⁶⁷ Informant 1

⁶⁸ Informant 3

⁶⁹ Sörmlandsidrotten är ett samlingsnamn för Södermanlands idrottsförbund, EIC Öst samt SISU Idrottsutbildarna Södermanland.

⁷⁰ Informant 2

⁷¹ Informant 3

⁷² Informant 3

⁷³ Informant 2

tillfredsställande och har därför gjort en ändring i informationen till dessa inför säsongen 2007. Detta belyses enligt följande citat:

[...] och att vi också möter upp våra domare nu, jag tror att vi inte gjorde det fullständigt förra året. Därför att där hade vi en kommunikationsmiss med domarkommittén då, men i år så är vi ute på alla de här distriktsdomarutbildningarna med representanter från styrelsen och informerar och diskuterar med domarna, vilket jag tror kommer att ha stor betydelse. Så var det inte förra året, det trodde vi att de skötte själva, men så var det inte riktigt. Så där har vi försökt att styra upp det lite bättre i år.⁷⁴

2.4.3 Massmedia

Samtliga intervjupersoner nämner att Nollvisionen fick utrymme i media, vilket i sig har varit en del i informationsprocessen. En av informanterna beskriver detta nedan:

Jag är förvånad att vi fick så stort utrymme som vi fick. Jag menar det stod ju till och med på text-TV om Södermanlands fotbollförbunds satsning på Nollvisionen då.⁷⁵

Det massmediala utrymmet bestod förutom text-tv även av reportage i ett par sörmländska tidningar. Inom det massmediala forumet ryms även Internet vilket fungerat som en viktig del i införandet och informationen rörande Nollvisionen. Förbundet har från åtgärdens födelse informerat och beskrivit vad Nollvisionen är på sin hemsida. En av intervjupersonerna påtalar att det är svårt för förbundet att bedöma hur väl informationen om Nollvisionen har fungerat via hemsidan. Dock har man många besökare på hemsidan vilket trots allt gör hemsidan till ett viktigt forum för att sprida budskapet.⁷⁶

⁷⁴ Informant 3

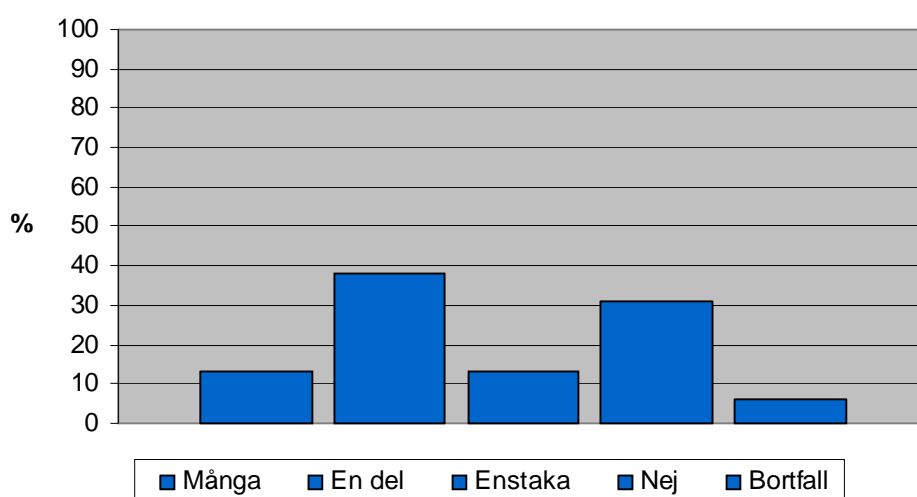
⁷⁵ Informant 3

⁷⁶ Informant 1

2.5 Hur ser fotbollsföreningarna och domarna på införandet av Nollvisionen?

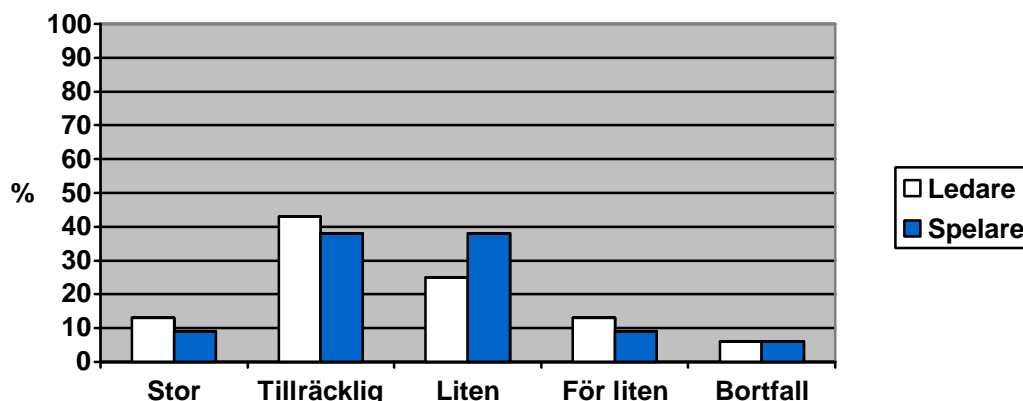
2.5.1 Föreningarna

Södermanlands fotbollsföreningar är huvudmålet för införandet av Nollvisionen. Näst intill samtliga, närmare bestämt 97 %, av föreningsrepresentanterna i vår enkätundersökning uppger att de har informerats om Nollvisionen i Södermanlands fotbollsdistrikt. Dessa 97 % nämner flera olika informationskanaler varav de vanligaste förekommande svaren är utskick och möten i regi av Södermanlands fotbollförbund samt förbundets hemsida. Av de tillfrågade anser merparten att informationen om Nollvisionen har varit god, 28 % menar att det har informerats i stor utsträckning och 50 % att informationen har varit tillräcklig. Huruvida respondenterna har fått frågor från ledare i sina föreningar om Nollvisionens innebörd, råder en jämn fördelning mellan de som har fått ett flertal frågor och de som har fått få eller inga alls. 50 % har fått ett flertal frågor och 44 % få eller inga alls. Av de som överhuvudtaget har fått frågor upplever 68 % att de har haft tillräcklig kunskap för att besvara frågorna.

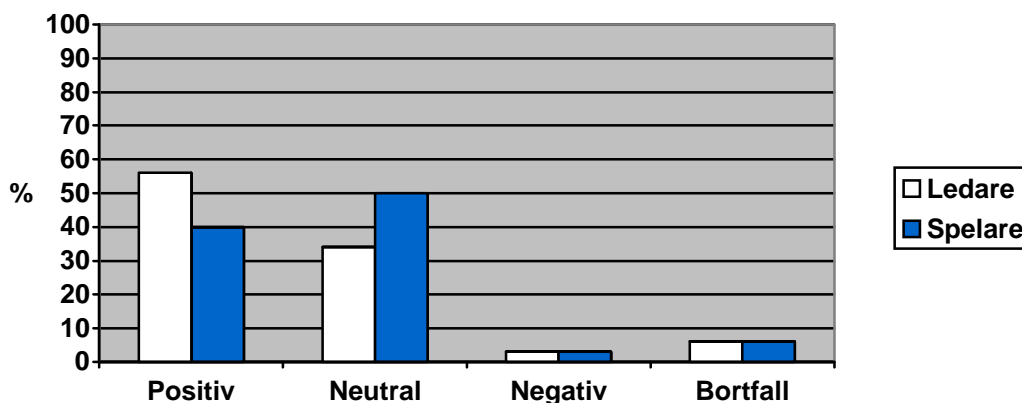
Figur 2 – ”Har du i din funktion fått några frågor från tränare/ledare i föreningen om vad Nollvisionen innebär?” Fördelning över svarsalternativ uttryckt i procent.

Vidare uppger majoriteten av respondenterna att ledarna i deras förening är medvetna om Nollvisionen i stor respektive tillräcklig utsträckning. Samtidigt uppger en relativt stor del att utsträckningen av medvetenheten är liten respektive för liten. Vad gäller spelarnas medvetenhet om Nollvisionen uppger respondenterna en helt jämn fördelning mellan stor och tillräcklig utsträckning gentemot liten och för liten utsträckning.

Figur 3 – ”I vilken utsträckning upplever du att ledare och spelare i din förening är medvetna om Nollvisionen?” Fördelning mellan svarsalternativ uttryckt i procent.

Angående respondenternas upplevda inställning bland ledare i sina föreningar till införandet av Nollvisionen uppger majoriteten att inställningen är positiv. En klar minoritet uppger en negativ inställning medan en tredjedel anger en neutral inställning. Med neutral inställning avses att man varken är uttalad positiv eller negativ till införandet av Nollvisionen. Vad gäller spelarnas inställning till införandet skiljer det sig gentemot ledarnas. Här upplever hälften av respondenterna att spelarna har en neutral inställning och 40 % en positiv inställning. Upplevelsen av en negativ inställning bland spelarna är lika liten som bland ledarna.

Figur 4 – ”Hur upplever du inställningen till införandet av Nollvisionen bland ledare och spelare i din förening?” Fördelning mellan svarsalternativ uttryckt i procent.

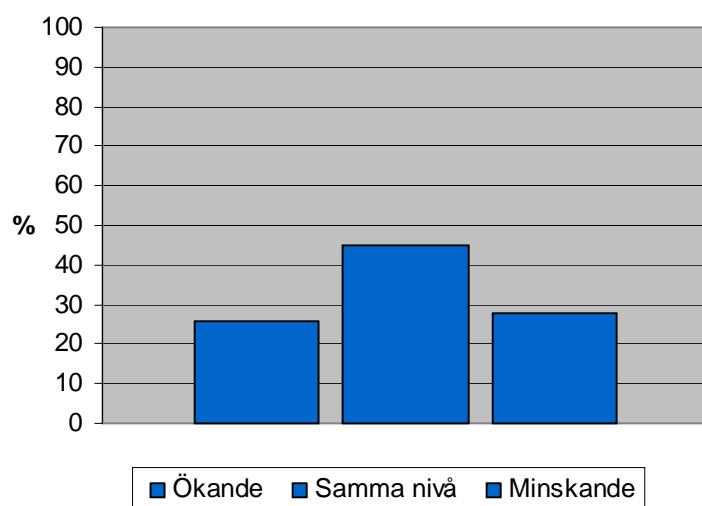
Slutligen uppger 66 % av respondenterna att föreningen i samband med Nollvisionens införande har arbetat med exempelvis etik och moral. Dessa arbeten har i de flesta fall bestått av utbildningar, studiecirkel och handslagsprojekt.

2.5.2 Domarna

Distriktets fotbollsdomare har en viktig roll i införandet av Nollvisionen, eftersom insatsen innebär en hårdare tillämpning av de befintliga fotbollsreglerna.⁷⁷ I vår enkät till ett urval av distriktets fotbollsdomare anser en klar majoritet, 74 %, att det var behövligt att införa Nollvisionen. Endast 4 % anser att det inte var behövligt att införa åtgärden medan de resterande undviker att ta ställning eller väljer att inte svara på frågan. Vad gäller klimatet på de sörmländska fotbollsplanerna är svaren mycket likartade, nämligen att 74 % anser att klimatet behöver åtgärdas mot 17 % som inte anser det.

Av de domare som ansåg att klimatet behövde åtgärdas uppger omkring hälften att spelarnas språkbruk samt spelarnas uppträdande är viktigast att åtgärda. Även ledarnas språkbruk och uppträdande anses viktigt att åtgärda, men inte i samma utsträckning som spelarnas.

De disciplinärenden förbundets disciplinutskott behandlar rör olämpligt uppträdande och våldsamt spel. De tillfrågade domarna fick ta ställning till hur de har upplevt förekomsten av både olämpligt uppträdande och våldsamt spel på fotbollsplanerna under sin tid som domare i Södermanland. Det råder delade uppfattningar huruvida förekomsten av olämpligt uppträdande har ökat, minskat eller varit på samma nivå. 26 % anser att förekomsten av olämpligt uppträdande har ökat, varav 83 % av dessa har verkat som domare i mer än 10 år. 28 % upplever en minskning och 45 % att förekomsten befinner sig på samma nivå.

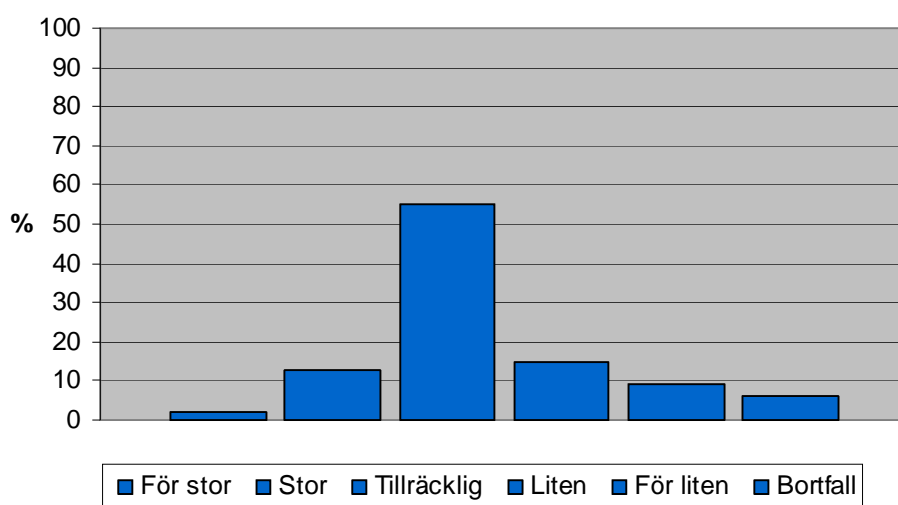

Figur 5 – ”Hur har du upplevt förekomsten av olämpligt uppträdande under din tid som domare i Södermanland?” Fördelning mellan svarsalternativ uttryckt i procent.

⁷⁷ Informant 2

Det råder inte lika skilda uppfattningar gällande förekomsten av våldsamt spel då 57 % uppger att den är på samma nivå, 32 % att den minskat och 11 % att den har ökat.

Vad gäller utsträckningen av information om Nollvisionen anser 55 % av de tillfrågade domarna att utsträckningen har varit tillräcklig. Därefter kan man skönja en övervikt åt det mindre hållet då 23 % uppger att utsträckningen har varit liten eller för liten jämfört med 15 % som uppger att utsträckningen varit stor eller för stor.

**Figur 6 – ”I vilken utsträckning anser du att det har informerats om Nollvisionen?”
Fördelning mellan svarsalternativ uttryckt i procent.**

På frågan som rör på vilket sätt de tillfrågade domarna har informerats om Nollvisionen är de klart vanligaste svaren på domarutbildningar, Södermanlands fotbollförbunds hemsida samt utskick från förbundet. Vidare uppger 51 % att de har fått många eller en del frågor om Nollvisionen från ledare i samband med match kontra 45 % som bara har fått någon enstaka fråga eller ingen alls.

Avslutningsvis beskriver domarna i vår undersökning vad Nollvisionen innebär för dem. För de flesta av domarna innebär den ett bättre språkbruk, en bättre stämning och klimat såväl på som utanför fotbollsplanerna samt en roligare och bättre fotboll.

3 Sammanfattande diskussion

I detta avslutande kapitel sammanfattar vi resultaten som studien har genererat, kopplar dem till de teoretiska utgångspunkterna som presenterades i inledningskapitlet, för en diskussion samt drar slutsatser. Kapitlet är strukturerat efter de frågeställningar som har legat till grund för studien och avslutas med förslag på fortsatt forskning inom området.

3.1 Vilken är bakgrunden till införandet av Nollvisionen?

Den huvudsakliga bakgrunden till införandet av Nollvisionen i Södermanlands fotbollsdistrikt till säsongen 2006 är att Södermanlands fotbollförbund hade märkt av en ökning av antalet disciplinärenden. Denna ökning var och är något som Södermanlands fotbollförbund vill åtgärda genom att få till stånd en attitydförändring. När förbundet skulle ta fram en insats som syftade mot detta inspirerades man av andra distrikt, i synnerhet Göteborg och Stockholm, som redan hade tagit fram dylika åtgärder. Man besökte Stockholm och Göteborg och fick material, varefter idéerna från dem arbetades om till viss del och Nollvisionen var ett faktum.

Vi ser förbundets önskan om en attitydförändring som intressant, eftersom idrottsforskaren Per Nilsson menar att arbetet med att förändra attityder inte har särskilt stora chanser att lyckas.⁷⁸ Således tror vi att den hårdare domartolkningen på sikt kan minska antalet disciplinärenden i och med att man tydligt bestraffar de företeelser som inte anses acceptabla. Däremot är vi tveksamma till att Nollvisionen kommer att förändra attityder i någon speciellt stor utsträckning. Naturligtvis får framtiden utvisa huruvida attityder kommer att förändras eller ej, men med våra teoretiska utgångspunkter i åtanke är vi skeptiska till en eventuell förändring.

Viljan och intentionen hos Södermanlands fotbollförbund att åtgärda ökningen av disciplinärenden ligger helt i linje med den historia som fotbollen och den svenska folkrörelsebaserade idrotten har. För det första skapades fotbollen som idrottsgren för att disciplinera och karaktärsdana unga människor, i synnerhet unga män. För det andra har Riksidrottsförbundet och Svenska fotbollförbundet länge diskuterat förekomsten av odisciplinerade företeelser inom idrotten. Just det som Nollvisionen aktualiserar, det vill säga till exempel olämpligt uppträdande och ovårdat språkbruk. I och med detta har idrottsrörelsen,

⁷⁸ Per Nilsson, *Fotbollen och moralen: En studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (diss. Stockholm: HLS Förlag, 1993), s. 336 – 337.

precis som Södermanlands fotbollförbund, uttryckt en ambition att på något sätt åtgärda förekomsten av odisciplinerade företeelser inom idrotten. En viktig anledning till det är att upprätthålla idrottens trovärdighet som samhällsnyttig folkrörelse.⁷⁹

Ökningen av disciplinärenden i sig skulle precis som framkommit i resultatdelen kunna accepteras med tanke på att ärendena leder till bestraffningar, vilket enligt idrottsforskaren Olle Åhs också är ett vanligt sätt i samhället för att fostra människor moraliskt.⁸⁰

Södermanlands fotbollförbund accepterade dock inte ökningen. Istället förde man en diskussion kring hur man skulle gå till väga för att åtgärda situationen. Under vår studie har vi fått den uppfattningen att det inte råder några tveksamheter angående förbundets vilja att minska antalet ärenden, men vi tror att influenserna från ovan nämnda distrikt har spelat en stor roll till att just Nollvisionen kom till för att stävja ökningen. Faktum är att insatser likt Nollvisionen var nya och aktuella inom svensk fotboll vid just denna tid. Därför faller det sig enligt oss näst intill naturligt att man inom förbundet diskuterade kring om man inte skulle göra som de andra distrikten. Med andra ord fanns en i princip färdig åtgärd att ta till. Av denna anledning upplever vi det som tveksamt om Nollvisionen som den ser ut idag överhuvudtaget hade kommit till i Södermanland om inte liknande grepp redan hade förekommit. Det utesluter dock inte att någon annan typ av insats hade gjorts istället.

3.2 Vad vill Södermanlands fotbollförbund uppnå med införandet av Nollvisionen?

Med Nollvisionen vill Södermanlands fotbollförbund bland annat uppnå ”en justare framtid”, och med det menas att det ska bli trevligare och roligare såväl på som utanför fotbollsplanerna. Denna målsättning tycker vi stämmer överens med Riksidrottsförbundets idéprogram *Idrotten vill*, som uttrycker att man inom idrottsrörelsen ska arbeta med regelefterlevnad och uppmuntra gott uppträdande på och utanför idrottsarenorna.⁸¹ Med detta i åtanke anser vi att införandet av Nollvisionen är positivt så till vida att det ligger i linje med de riktlinjer Riksidrottsförbundet har fastslagit ska gälla för den svenska idrottsrörelsen in i

⁷⁹ Per Nilsson, *Fotbollen och moralen: En studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (diss. Stockholm: HLS Förlag, 1993), s. 91 – 138.

⁸⁰ Olle Åhs, ”Idrott, människosyn och värdegrund”, i *Pedagogiska perspektiv på idrott*, red. Lars-Magnus Engström & Karin Redelius (Stockholm: HLS Förlag, 2002), s. 251.

⁸¹ Riksidrottsförbundet, *Idrotten vill: Verksamhetsidé och riktlinjer för idrottsrörelsen in i 2000 – talet*, Extraupplaga (Stockholm, 2003), s. 9.

2000-talet.

Förbundets målsättning är att förbättra ledarnas förhållningssätt till olämpligt uppträdande på och utanför fotbollsplanerna. Att försöka få de sörmländska fotbollsledarna att arbeta mer med det egna förhållningssättet verkar också som ett klart rimligt angreppssätt. Åhs menar nämligen att ett visst beteende bland ungdomar, till exempel olika former av olämpligt uppträdande, till största delen är inlärt. Det i sin tur innebär en kritisk roll för ledarna, eftersom de i och med sitt uppträdande och förhållningssätt står som modell för spelarna i det lag de är ansvariga för.⁸² Att i Nollvisionen lägga stor vikt vid ledarnas roll överensstämmer därmed med den teori som Åhs lägger fram. Vi anser därför att ledarna har en mycket central roll i införandet av Nollvisionen genom sitt eget beteende och sitt förhållningssätt.

Med tanke på att ledarna är en viktig del i införandet av Nollvisionen får föreningarna per automatik en betydelsefull roll genom dess uppgift att föra ut och arbeta med Nollvisionens budskap. Södermanlands fotbollförbund ger sken av att det är svårt att få distriktets fotbollsföreningar att arbeta med de frågor som åtgärden aktualiserar. I sammanhanget tycker vi det är intressant att idrottens styrande organ genom historien regelbundet uttryckt en önskan att förbättra regelefterlevnad och uppträdanden inom idrottsrörelsen.⁸³ I och med att denna önskan har förekommit och fortfarande förekommer antar vi att också svårigheten att nå ut med budskapet på gräsrotsnivå är en del i historien kring arbeten rörande regelefterlevnad, etik och moral inom svensk idrott. Denna historia kan vara en förklaring till att förbundet upplever det som svårt att få Nollvisionen förankrad ute i föreningarna.

Vidare vill Södermanlands fotbollförbund med Nollvisionen uppnå en bättre PR för fotbollen som idrott. Anledningen till det är för det första att förbättra rekryteringen av ungdomar genom att föräldrarna känner sig trygga och ser fotbollen som en bra miljö för sina barn. Föräldrar tenderar att se idrotten fotboll som en positiv uppfostringsmiljö för sina barn, varpå förbundets målsättning med att skapa ett bättre anseende också kan tänkas ha effekt på

⁸² Olle Åhs, "Idrott, människosyn och värdegrund", i *Pedagogiska perspektiv på idrott*, red. Lars-Magnus Engström & Karin Redelius (Stockholm: HLS Förlag, 2002), s. 250.

⁸³ Per Nilsson, *Fotbollen och moralen: En studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (diss. Stockholm: HLS Förlag, 1993), s. 108.

rekryteringen.⁸⁴ För det andra vill förbundet också öka chanserna till att få sponsorer och kommuner att satsa på fotbollsverksamheten.

Södermanlands fotbollförbund vill även via Nollvisionen ta ett ansvar för samhället i stort. Det diskuteras vad förbundet i sig kan bidra med och man vill inte acceptera att de problem med olämpligt uppträdande, ovårdat språkbruk och våldstendenser som finns i samhället också förekommer inom fotbollen. Enligt idrottsforskaren Karin Redelius är tanken om fotbollen som en fostrande ungdomsaktivitet väldigt aktuell i dagens samhälle. Redelius menar att fostran av barn och ungdomar har förskjutits från familjen till samhället, vilket idrottsrörelsen och fotbollen är en del av.⁸⁵ Nollvisionen kan därför ses som ett tecken på detta fenomen i och med att den till stor del berör just fostran av barn och ungdomar.

När vi ställer förbundets målsättningar mot varandra, väcker det en undran hos oss vad Södermanlands fotbollförbund egentligen anser som viktigast. Är det att ta ett ansvar som fostrare i samhället eller är det för att stärka fotbollens anseende och i förlängningen också dra ekonomiska fördelar av det förbättrade anseendet? Eftersom förbundet med Nollvisionen diskuterar normer och värderingar och hur fotbollen ska utformas för barn och ungdomar, behandlar man enligt Redelius framtiden och hur man ska fostra framtidens samhällsmedborgare.⁸⁶ Samtidigt som det finns en önskan att bidra i uppfostrandet av barn och ungdomar vill Södermanlands fotbollförbund genom Nollvisionens införande som sagt stärka fotbollens anseende i Södermanland och dra fördelar av detta i sin verksamhet. Vi tycker också att det är självklart att man vill värna om den positiva bild föräldrar har av fotbollen som uppfostringsmiljö för att bibehålla rekryteringen av nya fotbollsutövare.

Likaså ser vi det naturligt för förbundet att vilja tilltala verksamheter som i framtiden vill ha goda samhällsmedborgare och få dessa att på olika sätt satsa på den sörmländska fotbollen. Dessa två målsättningar behöver, enligt oss, inte ses som att antingen vill man det ena eller det andra. Vi tror att Södermanlands fotbollförbund egentligen inte starkt prioriterar endast

⁸⁴ Staffan Karp, *Barn, föräldrar och idrott: En intervjustudie om fostran inom fotboll och golf* (diss. Umeå: Umeå universitet, 2000), s. 174 – 180.

⁸⁵ Karin Redelius, "Barnidrotten i ett samhällsperspektiv", i *Pedagogiska perspektiv på idrott*, red. Lars-Magnus Engström & Karin Redelius (Stockholm: HLS Förlag, 2002), s. 60 – 61.

⁸⁶ Karin Redelius, "Barnidrotten i ett samhällsperspektiv", i *Pedagogiska perspektiv på idrott*, red. Lars-Magnus Engström & Karin Redelius (Stockholm: HLS Förlag, 2002), s. 63 – 64.

en av målsättningarna utan jobbar parallellt med dem. Vi upplever det som så att om man först och främst tänker sig att inom idrotten arbeta med fostran, är det svårt att undgå att tänka i termer av att kunna dra vissa fördelar av en insats som Nollvisionen. Likaså tror vi att om man som idrottsorganisation vill stärka sitt anseende gentemot olika samhällsaktörer, är det i sin tur svårt att undgå att börja arbeta med frågor som bland annat rör fostran, etik och moral. Att Södermanlands fotbollförbund via Nollvisionen tar ett samhällsansvar i fostrandet av barn och ungdomar står därför inte i motsättning till den önskan om att det i sin tur ska leda till ett förbättrat anseende för fotbollen i Södermanland.

3.3 Hur såg de involverade, det vill säga förtroendevalda och tjänstemän inom Södermanlands fotbollförbund, på beslutet att införa Nollvisionen?

Vid framtagandet av Nollvisionen spelade en planeringskonferens under hösten 2005 med Södermanlands fotbollförbunds förtroendevalda och tjänstemän en viktig roll. Deltagarna var då överens om att något var tvunget att göras åt situationen med ökningen av disciplinärenden. Det som skedde var en strukturering av arbetet med Nollvisionen innan föreningarna involverades och gav sitt stöd till införandet på representantskapsmötet inför säsongen 2006. Det vi ser som mest intressant rörande detta är att samtliga intervjupersoner påpekar att alla inblandade var överens om att situationen med antalet disciplinärenden var tvunget att åtgärdas. Till en början tyckte vi att det tedde sig underligt och vi ställde oss tveksamma till om så verkligen var fallet. Vid närmare eftertanke ser vi dock ingen anledning till att man inte skulle ha varit överens om att införa någon form av åtgärd. Införandet av Nollvisionen berör nämligen Riksidrottsförbundets riktlinjer för den svenska idrottsrörelsen och dessutom belyser Svenska fotbollförbundets strategidokument frågor kring regelefterlevnad, etik och moral.⁸⁷

I och med detta har vi förståelse för att de som eventuellt inte samtyckte till införandet av Nollvisionen inte argumenterade för sin sak. Att som förtroendevald eller tjänsteman i ett styrande idrottsorgan ifrågasätta den svenska idrottsrörelsens styrdokument och ett aktivt arbete i linje med detta förefaller som en näst intill orimlig situation. Däremot tycker vi att det är märkligt att det i diskussionen kring en åtgärd för att stävja ojuste spel och olämpligt uppträdande inte framkom något annat förslag än Nollvisionen. En tänkbar förklaring är som vi beskrivit ovan att en färdig insats från andra fotbollsdistrikt redan fanns, ett i princip färdigt

⁸⁷ Svenska fotbollförbundet, *Onside eller offside: En tidning om fotbollens värderingar*, 2007, s. 15.

alternativ att applicera i Södermanlands fotbollsdistrikt. Vi förstår att detta låg nära till hands, men vill trots allt ställa oss frågande till varför de involverade köpte förslaget om Nollvisionen utan att behandla andra typer av handlingsalternativ.

3.4 Hur har Södermanlands fotbollförbund informerat om Nollvisionen?

De sörmländska fotbollsföreningarna har varit huvudmålet för informationen om Nollvisionen. De har informerats via representantskapsmöten, utskick, Södermanlands fotbollförbunds hemsida, media, punktinsatser mot föreningar med flera disciplinärenden samt ledarutbildningar. Domarna har i sin tur informerats på domarutbildningarna. Just informationen till domarna hade dock Södermanlands fotbollförbund haft vissa problem med vid införandet av Nollvisionen. Informationen gick inte fram så som det var tänkt på grund av oklarheter kring ansvaret för denna informationsspridning. Domarna har dock en mycket viktig roll i införandet och förbundet borde därmed i våra ögon ha försäkrat sig om att informationsmängden till domarna var väl tilltagen och verkligheten kom alla till kännedom. Detta kan också vara värt för andra distrikt att beakta vid ett eventuellt införande av liknande insatser.

3.5 Hur ser fotbollsföreningarna och domarna på införandet av Nollvisionen?

Enligt de domare som har dömt fotboll under en längre tid har förekomsten av olämpligt uppträdande ökat på de sörmländska fotbollsplanerna. En klar majoritet av domarna anser att klimatet på fotbollsplanerna bör åtgärdas och att det var behövligt att införa Nollvisionen. Således verkar domarna ha samma upplevelse om fotbollsklimatet i Södermanland som Södermanlands fotbollförbund har.

Ledarna har en central roll i införandet av Nollvisionen. Drygt hälften av de tillfrågade föreningsrepresentanterna uppger också en upplevelse om att deras ledare i stor eller tillräcklig utsträckning är medvetna om och uttalat positiva till införandet av Nollvisionen. I våra ögon är dock detta faktum klart diskutabelt. Visserligen är det en klar majoritet som är medvetna och positiva, men med tanke på att både förbundet och tidigare forskning tillmäter ledarna en stor betydelse tycker vi att det rent generellt borde vara fler medvetna och positiva ledare. Vi tror att det krävs en större andel positiva ledare för att förbundet ska nå ut med sitt budskap på alla nivåer. Dock vill vi vara försiktiga med att lägga allt för stor vikt vid föreningsrepresentanternas svar då enkätundersökningen drabbades av ett klart bortfall. Dessutom är det tänkbart att föreningsrepresentanterna inte vill framställa sina ledare som

negativa. Svaren säger ändå något om ledarnas förhållningssätt till införandet av Nollvisionen och att svaren är av denna karaktär skulle kunna förklaras utifrån Nilssons tankar om fotbollen som en idrott med två principer. Dels en konkurrensprincip och dels en fostrande princip som kan tänkas stå i viss motsättning till varandra.⁸⁸ Vi tror att ledarnas förhållningssätt kan förklaras utifrån dessa principer genom att vissa ledare lägger större tonvikt på antingen den ena eller den andra principen. Det vill säga att ledare till exempel prioriterar konkurrensprincipen med att vinna matcher framför den fostrande principen och därmed inte är lika mottagliga för Nollvisionen som en fostrande åtgärd.

Informationen tycks ha kommit ut till distriktets berörda aktörer. I princip alla föreningsrepresentanter uppger att de har informerats om Nollvisionen, varav uppemot 80 % upplever att informationen varit i stor eller tillräcklig utsträckning. Domarna var mer negativa till utsträckningen av informationen. 55 % av de tillfrågade anser visserligen att informationen har varit tillräcklig, men bland de övriga tycker de flesta att utsträckningen av information har varit liten eller för liten. Således anser vi att mängden information till domarna kunde ha varit större.

Om vi återgår till föreningarna ser vi dock att det är mer tveksamt huruvida informationen har spridits vidare inom föreningarna. Ett tecken på detta är att omkring hälften av de tillfrågade i domarundersökningen säger sig ha fått ett flertal frågor från ledare om Nollvisionens innebörd i samband med matcher. Just ledarnas osäkerhet kring Nollvisionens innebörd kan i våra ögon ses som en bekräftande signal på förbundets upplevelse om att det är svårt att få föreningarna att arbeta med de frågor som den berör. Detta leder enligt oss till ytterligare funderingar. För det första ser vi en möjlig förklaring till svårigheten i att förbundet möjligen inte har givit föreningarna lämpliga verktyg för att arbeta med införandet av Nollvisionen. För det andra skulle detta också kunna förklaras med föreningarnas ovilja att arbeta med och prioritera etik- och moralfrågor. Det är svårt att avgöra huruvida förklaringen till detta finns att hitta hos Södermanlands fotbollförbunds agerande eller hos respektive förening. För ett lyckat införande av Nollvisionens budskap förutsätter vi att det krävs en stor arbetsinsats av såväl förbundet som föreningarna, varefter båda parter har ett ansvar för att informationen når ut och implementeras i verksamheterna.

⁸⁸ Per Nilsson, *Fotbollen och moralen: En studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (diss. Stockholm: HLS Förlag, 1993), s. 15.

3.6 Slutsats

Sammanfattningsvis är följande de viktigaste slutsatserna i vår studie om införandet av Nollvisionen i Södermanlands fotbollsdistrikt:

- Arbetet med Nollvisionen ligger i linje med Riksidrottsförbundets idéprogram och Svenska fotbollförbundets strategidokument.
- Bakgrunden till införandet av Nollvisionen är ökningen av disciplinärenden, fotbollens historiska arv som en fostrande ungdomsaktivitet samt förekomsten av liknande insatser i andra fotbollsdistrikt.
- Ledarna har en viktig roll i införandet av Nollvisionen, men deras inställning kan också försvåra genomförandet.
- Det är svårt att få ut budskap av Nollvisionens karaktär till föreningarna och få de att arbeta med de frågor som Nollvisionen aktualiserar.
- Informationen till domarna bör säkerställas vid införandet av insatser likt Nollvisionen.

3.7 Fortsatt forskning

En självklar fortsatt forskning som inte har rymts inom denna uppsats är enligt oss att undersöka resultaten av Nollvisionens införande i Södermanlands fotbollsdistrikt. Lyckas man minska antalet disciplinärenden i distriktet? Får man till stånd en attitydförändring bland spelare, ledare och andra föreningsrepresentanter? Är Nollvisionen i sig effektiv? Att undersöka resultaten behöver inte begränsas till Nollvisionen i Södermanland utan kan lika gärna appliceras på andra fotbollsdistrikt som har infört likartade åtgärder. Ett exempel skulle kunna vara att undersöka effekterna av *Nolltolerans* inom Stockholmsfotbollen.

Tänkarna kring att via Nollvisionen stärka fotbollens anseende i Södermanland och dra olika typer av fördelar leder i sin tur till möjligheter för fortsatt forskning. En tänkbar undersökning skulle kunna behandla huruvida en insats likt Nollvisionen genererar några fördelar för fotbollen i samhället eller inte. Förenklas rekryteringen av barn och ungdomar? Satsas det mer på fotbollens verksamhet från olika samhällsaktörer?

Problematiken som Nollvisionen söker åtgärda skulle i vidare forskning också kunna belysas ur ett genusperspektiv. I vår insamling av data framkom att dam- och flickfotbollen i

Södermanland inte har några problem gällande uppträdande och språkbruk i samband med fotboll. Detta väcker en undran om varför så är fallet. Är det andra normer, värderingar och attityder som är kutym inom damfotbollen? Har ledarna ett annat förhållningssätt till uppträdande, språkbruk samt etik och moral? Eller går förklaringen att hitta någonstans utanför själva fotbollen?

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

Privat ägo

Södermanlands fotbollförbund

Årsberättelse 2006, Disciplinutskottet

Muntliga källor

I författarnas ägo

Bandupptagning med fullständiga utskrifter

Intervju 30/1 2007 med Georg Olsson

Intervju 22/2 2007 med Christian Welander

Intervju 7/2 2007 med Lars Wessman

Egna anteckningar

Intervju 22/1 2007 med Christian Welander

Tryckta källor

Blom, K Arne, Lindroth, Jan, *Idrottens historia* (Stockholm: SISU Idrottsböcker, 2002)

Karp, Staffan, *Barn, föräldrar och idrott: En intervjustudie om fostran inom fotboll och golf* (diss. Umeå: Umeå universitet, 2000)

Lagrell, Lars-Åke, "Vi vill vara onside!", *Onside eller offside: En tidning om fotbollens värderingar*, 2007, s. 2

Nationalencyklopedin: Ett uppslagsverk på vetenskaplig grund utarbetat på initiativ av statens kulturråd, V, 1991

Nationalencyklopedin: Ett uppslagsverk på vetenskaplig grund utarbetat på initiativ av statens kulturråd, VI, 1991

Nationalencyklopedin: Ett uppslagsverk på vetenskaplig grund utarbetat på initiativ av statens kulturråd, XIII, 1994

Nilsson, Per, *Fotbollen och moralen: En studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar* (diss. Stockholm: HLS Förlag, 1993)

Redelius, Karin, "Barnidrotten i ett samhällsperspektiv", i *Pedagogiska perspektiv på idrott*, red. Lars-Magnus Engström & Karin Redelius (Stockholm: HLS Förlag, 2002), s. 57 – 73

Riksidrottsförbundet, *Idrotten vill: Verksamhetsidé och riktlinjer för idrottsrörelsen in i 2000 – talet*, Extraupplaga (Stockholm, 2003)

Ruane, Janet M., *A och O i samhällsvetenskaplig forskning* (Lund: Studentlitteratur, 2006)

Svenska fotbollförbundet, *Onside eller offside: En tidning om fotbollens värderingar*, 2007

Trost, Jan, *Kvalitativa intervjuer*, 3. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2005)

Wallén, Göran, *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*, 2. uppl. (Lund: Studentlitteratur, 1996)

Åhs, Olle, "Idrott, människosyn och värdegrund", i *Pedagogiska perspektiv på idrott*, red. Lars-Magnus Engström & Karin Redelius (Stockholm: HLS Förlag, 2002), s. 240 – 257

Elektroniska källor

Göteborgs fotbollförbund, <<http://www.svenskfotboll.se/goteborg/files/%7BCB3D2F47-6505-4391-AB94-07C0D07CAF2A%7D.doc>> (2007-01-30)

Skånes fotbollförbund, <<http://www.skaneboll.se/OH%20NOLLTOLERANS-filer/slide0004.htm>> (2007-01-30)

Stockholms fotbollförbund, <<http://www.stff.se/GETPAGE.ASPX?PAGEID=1DB2233C-4A27-40CB-B49E->> (2007-01-30)

Södermanlands fotbollförbund, <<http://www.svenskfotboll.se/sodermanland/t2.asp?p=141825>> (2007-01-26)

Bilaga 1 – Käll- och litteratursökning

Frågeställningar: Vilken är bakgrunden till införandet av Nollvisionen? Vad vill Södermanlands fotbollförbund uppnå med införandet av Nollvisionen? Hur såg de involverade, det vill säga förtroendevalda och tjänstemän inom Södermanlands fotbollförbund, på beslutet att införa Nollvisionen? Hur har Södermanlands fotbollförbund informerat om Nollvisionen? Hur ser fotbollsföreningarna och domarna på införandet av Nollvisionen?

VAD?

Ämnesord	Synonymer
<i>Etik</i> <i>Moral</i> <i>Fostran</i> <i>Idrott</i> <i>Fotboll</i> <i>Svordomar</i> <i>Fair play</i>	

VARFÖR?

Vi har valt dessa ord för att flera av dem är vanliga ord i samband med Nollvisionen; etik, moral, fostran och Fair play. Dessutom har dessa ord kopplats till begreppet idrott i allmänhet och fotboll i synnerhet.

HUR?

Databas	Söksträng	Antal träffar	Antal relevanta träffar
<i>Libris</i>	<i>idrott* fostran*</i>	<i>67</i>	<i>1</i>
<i>Libris</i>	<i>svordomar*</i>	<i>53</i>	<i>0</i>
<i>Libris</i>	<i>fotboll* etik*</i>	<i>5</i>	<i>0</i>
<i>Libris</i>	<i>idrott och fostran</i>	<i>50</i>	<i>1</i>
<i>Libris</i>	<i>idrott moral</i>	<i>40</i>	<i>2</i>
<i>Libris</i>	<i>fair play</i>	<i>69</i>	<i>1</i>
<i>Libris</i>	<i>fotboll moral</i>	<i>4</i>	<i>2</i>

KOMMENTARER:

Libris var den första databas vi använde och den gav ett så pass gott resultat att ingen annan databas provades. Det finns gott om litteratur gällande idrott och fostran. Utbudet är dock snävare gällande idrott kopplat till etik och moral. För vår studie var det lyckosamt att vi hittade litteratur som kopplade fostran och moral till just fotbollen.

Bilaga 2 – Intervjuguide

Frågeställningar:

Vilken är bakgrunden till införandet av Nollvisionen?

- Planeringskonferensen?
- Disciplinärenden – mängden eller innehållet?
- Andra distrikt med liknande åtgärder?

Vad vill Södermanlands fotbollförbund uppnå med Nollvisionen?

- Minska antalet disciplinärenden?
- Ledarskapets betydelse?
- Fotbollens fostrande roll?
- Varför vill Södermanlands fotbollförbund uppnå det man vill?

Hur såg de involverade på beslutet att införa Nollvisionen?

- Planeringskonferensen?
- Hur såg en eventuell diskussion ut?
- Motstånd? Andra åtgärder?
- Representantskapsmötet?

Hur har Södermanlands fotbollförbund informerat om Nollvisionen?

- Hur har Nollvisionen spridits från idé till handling?
- Vilka har man angripit?

Avslutning:

Vilka reaktioner angående införandet av Nollvisionen har du upplevt?

- Föreningar?
- Domare?
- Andra distrikt?
- Media?

Bilaga 3 – Enkät till föreningsrepresentanter

Introduktion

Denna enkät är ett led i en C – uppsats med titeln ”För en justare framtid” som vi, Patrik Dahlborg och Viktor Eriksson, för tillfället skriver vid Sport Management – utbildningen på Gymnastik- och Idrottshögskolan i Stockholm. Syftet med uppsatsen är att undersöka införandet av Nollvisionen i Södermanlands fotbollsdistrikt. Eftersom föreningarna inom Sörmlandsfotbollen kraftigt berörs av införandet av Nollvisionen, har vi valt att be just Dig som föreningsrepresentant att svara på denna enkät. Det är naturligtvis frivilligt att besvara den, men det är väldigt viktigt med just Ditt svar för att kunna undersöka införandet av Nollvisionen. De svar som Du ger kommer dessutom att vara konfidentiella, med andra ord kommer Dina svar inte vara offentliga.

Tack på förhand!

Patrik Dahlborg, Viktor Eriksson

Bakgrundsfrågor:

1. Kön: Man () Kvinna ()
2. Vilket år föddes Du? 19____
3. Vilken funktion har Du i Din fotbollsförening?_____
4. Vilket år började Du i denna funktion i Din förening? _____
5. Är Du för tillfället aktiv i någon annan roll inom fotbollen? Ja () Nej ()

Om Ja, specificera:_____

Nollvisionen:

6. Har Du informerats om Nollvisionen i Södermanlands fotbollsdistrikt? Ja () Nej ()

Om Ja, på vilket sätt?_____

7. I vilken utsträckning anser Du att det har informerats om Nollvisionen?

För stor () Stor () Tillräckligt () Lite () För lite () Ingen information alls ()

8. Vad innebär Nollvisionen för Dig? (gärna i punktform)

9. Har Du i Din funktion fått några frågor från tränare/ledare i föreningen om vad Nollvisionen innebär?

Ja, många () Ja, en del () Ja, någon enstaka () Nej ()

Om Du fått några frågor, upplever Du att Du har haft tillräcklig kunskap för att besvara dessa? _____

10. I vilken utsträckning upplever Du att tränare/ledare i Din förening är medvetna om Nollvisionen?

Stor () Tillräcklig () Liten () För liten () Ingen alls ()

11. I vilken utsträckning upplever Du att spelare i Din förening är medvetna om Nollvisionen?

Stor () Tillräcklig () Liten () För liten () Ingen alls ()

12. Hur upplever Du inställningen till införandet av Nollvisionen bland tränare/ledare i Din förening?

Positiv () Neutral () Negativ ()

13. Hur upplever Du inställningen till införandet av Nollvisionen bland spelare i Din förening?

Positiv () Neutral () Negativ ()

14. Har Ni i Er förening i samband med Nollvisionens införande arbetat med exempelvis etik och moral?

Ja () Nej () Om Ja, med vad i sådana fall? _____

Tack för din medverkan!

Bilaga 4 – Enkät till domare

Introduktion

Denna enkät är ett led i en C – uppsats med titeln ”För en justare framtid” som vi, Patrik Dahlborg och Viktor Eriksson, för tillfället skriver vid Sport Management – utbildningen på Gymnastik- och Idrottshögskolan i Stockholm. Syftet med uppsatsen är att skapa förståelse för varför SöFF införde Nollvisionen inför säsongen 2006 samt beskriva införandet av den. Eftersom domarna inom Sörmlandsfotbollen har en mycket viktig roll vid införandet av Nollvisionen, har vi valt att be just Dig att svara på denna enkät. Det är naturligtvis frivilligt att besvara den, men det är väldigt viktigt med just Ditt svar för att kunna förstå införandet av Nollvisionen och också beskriva hur det gått till. De svar som Du ger kommer dessutom att vara konfidentiella, med andra ord kommer Dina svar inte vara offentliga.

Tack på förhand!

Patrik Dahlborg, Viktor Eriksson

Bakgrundsfrågor:

1. Kön: Man () Kvinna ()
2. Vilket år föddes Du? 19____
3. Vilket år började Du som domare? _____
4. Dömer Du seniormatcher? Ja () Nej ()
5. Dömer Du ungdomsmatcher? Ja () Nej ()
6. Har Du själv varit aktiv som fotbollsspelare? Ja () Nej ()
7. Har Du själv varit aktiv som tränare/ledare inom fotbollen? Ja () Nej ()
8. Är Du för tillfället aktiv i någon annan roll inom fotbollen än som domare? Ja () Nej ()

Om Ja, specificera: _____

Fotbollsklimatet:

- 9. Anser Du att klimatet på de sörmländska fotbollsplanerna behöver åtgärdas?**

Ja () Nej () Vet ej ()

**Om Ja, rangordna följande företeelser genom att numrera dem 1 – 6
(1 = mest viktigt): Se nästa sida!**

Spelarnas språkbruk ()
Tränarnas/ledarnas språkbruk ()
Våldsamt spel ()
Spelförstörande moment, ex. filmningar, maskning ()
Spelarnas uppträdande ()
Tränarnas/ledarnas uppträdande ()

10. Hur har Du upplevt förekomsten av olämpligt uppträdande på fotbollsplanerna under Din tid som domare i Sörmland?

Ökande () På samma nivå () Minskande ()

11. Hur har Du upplevt förekomsten av våldsamt spel under Din tid som domare i Sörmland?

Ökande () På samma nivå () Minskande ()

12. Var det med tanke på rådande fotbollsklimat behövligt att införa Nollvisionen?

Ja () Nej () Vet ej ()

Nollvisionen:

13. Vad innebär Nollvisionen för Dig? (gärna i punktform)

14. På vilket sätt har Du informerats om Nollvisionen? (gärna i punktform)

15. I vilken utsträckning anser Du att det har informerats om Nollvisionen?

För stor () Stor () Tillräckligt () Lite () För lite () Ingen information alls ()

16. Har Du som domare i samband med match fått några frågor från tränare/ledare om vad Nollvisionen innebär?

Ja, många () Ja, en del () Ja, någon enstaka () Nej ()

17. Hur ser Du på följande påstående:

”De riktlinjer Du som domare fått via Nollvisionen stämmer överens med det som Du anser vara de största problemen på de sörmländska fotbollsplanerna.”

Instämmer helt () Instämmer till stor del () Instämmer till viss del () Instämmer inte alls ()

Tack för din medverkan!